

Universitätsbibliothek Paderborn

Instrvctorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

An consuetudo recepta inter aliquos mercatores ratione lucri cessantis
pluris vendentes ad creditum, quam de præsenti eos poñit excusare, & de
pretiis rerum vendibilium etiam si sub bastatione ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

euias in nsidinas important, & emptis mercibus suo proposito sufficientibus, reliquias pecunias pro interesse mutuant quia nullum interesse verum prætendere possunt. Ita Nasarens qui pollicerur se dictorum postea an qui fas, vel aliorum grandes pecuniarum summas aliis, atque alii tradunt in vnis nundinis soluendas in aliis cum aliquo lucro aliqua ratione defendi possint.

Igitur ad argumenta in contra respondeatur. Ad primum dicitur, quod quando inductus charitate mutuat quis sicut voluntariè mutuet, potest pacisci de lucro cessante, quia non propria utilitas principalius abstrahit eum à negocione, sed charitas, & indigentia proximi, cui non tenetur subuenire cum sua iactura.

Ad secundum responderetur quod triticum terræ mā-
datum, quia ut si est frugiferum, ut sic potest dominus illud offerre sponte pro maiori pretio: sed pecunia etiam exposita negotiacioni ex qua adhuc nō sunt emptæ merces frugifera per solam voluntariam abstractionem à ne-
gotiacione desinit esse frugifera. At voluntariè videtur abstrahere eam à negotiacione, qui non rogatus sponte tam offert ad mutuum idē non potest pro ea tunc exi-
gere lucrum, sed cum rogatur videtur quod alias nisi ro-
garetur nolle abstrahere, nisi charitate ad id mouere-
tur, vel ex indigentia proximi.

*An consuetudo recepta inter aliquos mercatores ratione lucri
cessanti plurim vendentes ad creditum, quam de praesenti eos
posit excusare, & de pretiis rerum vendibilium etiam si sub
hajatione vendantur.*

C A P. LXIII.

Am ex præcedenti questione de lucro cessante decisa, Q. 5. 1.
alii emergunt quæstiones & primum illa necessaria &
sua dignissima, virum consuetudo inter multos merca-
tores recepta, sit licita, & tolerabilis, ex qua. v. g. soliti sunt
vendere merces maiori pretio ad creditum, quam si ven-
dant itatim de praesenti numerata pecunia, ut v. g. em-
patori itatim soluent vendunt talem mercem pro 10. quā
ementi ad creditum vendunt pro 13. aut. 14. Et videtur
quod hoc non sit omnino abominandum, quia alias du-

B 2 rissimum

minimum videtur damnare plerosque mercatorū sic contrahentium, essetque intolerabile reprobare contractum alioquin reipublicæ vtilem, tam frequentem, & celestem usque receptum. Et quia alias si hoc non licet cessans pro magna parte, vel in totū negotiaciones, & nundine.

¶ Et secundò arguitur, quia videtur quod talis contractus ratione lucri cessantis possit sustineri, quia iste mercator vendens ad creditum, quia expectat solutionem ad instantiam emptoris nolentis statim soluere debet lucrari cum pecunia, quam aliis emptor pro eisdem mercibus sibi numeraret, ergo.

¶ Et tertio arguitur, quia à moroso debitore, & preti à me dilationem possum exigere lucrum cessans si in dilatione mihi cesseret, sed ex dilatione, quia emptor ad creditum non statim soluit: sequitur lucrum cessans, ergo potest venditor illud exigere.

¶ Et confirmatur, quia si mercator vendens ad creditum pro decem, venderet merces sicut valent de presenti: & si postquam emptor soluit ista decem, peteret ultra sibi mutuo dari, posset pro illis 10. mutuatus luceri cessantis, quia negotiatus erat cum eis petere ultra 10 tres, sed dilatio solutionis est veluti mutuatio pretij, quod statim erat soluendum, quia merces statim facta traditæ, ergo si extunc merces incipiunt esse viles emptori, etiam extunc premium debet esse vtile venditori, ergo quia virtualiter mutuat premium, quo statim deberet ultra, & negotiari, potest ultra iustum pretium de presenti quod mutuat, & concredit, aliquid venditor ad creditum accipere, quia id accipitur, quia conceditur dilatio solutionis pretij quæ veluti quædam mutuatio est.

¶ Item ultimò arguitur, quia merx quo plures inuenient emptores, eo magis crescit iuste in pretio, quia copia emptorum adaugeret mercis premium, sicut raritas emptorum illud minuit. At ex quo mercatores videntur ad creditum maior occurrit copia emptorum, ergo auctiori preno possunt vendere ad creditum, quam de presenti. Propter hæc argumenta ut refert Syluest. ^a quidam Raphael Parnasius hanc consuetudinem mercatorum vendentium pluris ad creditum, quam numerata pecunia approbat. Sed tamen opinio istius est falsa, & periculosa, & contra

*a Sylvest.
tu. Vtura.
z § 1.*

comm

communem doctrinam doctorum, ut ibi tradit Sylvest.
cui subscribit F. Antonius Cordub. vbi hanc eandem ex b Cordub.
et questionem. ¶ Igitur pro expeditione quæstionis in tract. de
tria sunt fundamenta notata necessaria praiacienda, quæ casib. cōſt.
conducunt ad multos casus perplexos mercatorum dil. q. 84.

solvendos. ¶ Primum ergo fundamentum est quod pre-
terum s̄epe s̄epius non possumus punctualiter attin-
gere. Paret quia non consistunt in indubibili, atque ideo
plex differentia pretij forensis assignari solet, scilicet
rigidum, medium, & infimum, quia in communī foro cō-
venerit inueniri triticum æque bonum venale hic ad 9.
ille ad 9. & dimidium, illic ad 10. & omnia hæc pretia in-
venia de presenti censentur iusta, quia 9. est pretium in-
fimum, sed nouem & dimidium est pretium medium, at
10. est rigor o sum.

¶ Secundum vero fundamentum sit quando pretium
mercium communiter venalium per legem, vel Pragma-
ticam non est prætaxatū, tunc ex extimatione virorū pru-
deniarum expertorum, & timoratæ conscientiæ existimā-
dū est in quibus suis contractibus, qui pensatis merciū qua-
litate, & conditione, laboribus, periculis, & sumptibus, &
industria quibus mercatores circa eas negotiando inser-
viant indigentia Reipublicæ de eis prouidendo, solent
præciū rationabile extimare, & arbitrari, quia variatis istis
circumstantiis simul cum copia, vel penuria mercium fo-
lii iuste variari, & debet diuersificari, & pretium, prædi-
ctorum arbitrio, sed non arbitrio vendorum, quia nemo
est satis æquus iudex in propria causa, & ita aliquando
enī maius, aliquando minus pretium iuxta variationem
istarum circumstantiarum.

¶ Tertiò denique fundamentū est, quod quando mer-
tes veneunt de præsenti statim pecunia numerata, earū
præciū extimari debet pretio communiter currēti de præ-
senti in venditionis loco, & traditionis earum tempore, in-
ter viros timoratæ conscientiæ. Paret hoc, quia à tempore
quo merces traduntur emptori, vel ei ascribuntur ut suæ,
ac per consequens periculo eius manent, incipiūt empor-
iales riles, ac pro ipso fructificare, ergo secundū quod
merces valent communiter pro tunc numerata pecunia in-
ter viros timoratæ conscientiæ debent vendi, & taxari

390 Cap. LXIII. An vendētes ad creditū licet, &c.
etiam ad creditum. Taleque pretium erit iustum.

¶ Ex p̄dictis autē tribus fundamētis sequitur h̄c:
duo satis animaduertēda, corollaria quorum primum est
pretiū iustū merciū expectantissimū emptores nō debet audi-
di, nec regulari ex pretio, quo merces, vel res egeniū, &
peregrinorū solent vendi sub hastatione, vel quartitando
emptores, vltroq; eas offerēdo in plateis, &c nundinis, ne-
que ex pretio quo proxenetae, & reuenditores, qui ad cre-
ditū eas emerūt, vt creditoribus suis faciat satis, ex necessi-
tate constringūtur eas exponere & offerre venales, qua
huiusmodi modus vendendi, has merces viliores cōmo-
niter facit. Quia iuxta axioma cōmunes merces vltroq;
vilescunt. Sed pretiū iustū vt diximus sumitur ex abundā-
tia, vel raritate merciū, & emptoriū, quia penuria merciū,
& copia emptoriū solet augere pretiū. Sicut ē cōtra copia
earū, paucitasq; emptoriū earū p̄tū solet iuste extenuare.

¶ Secundum corollarium ex p̄dictis innatum est,
scilicet quod vt iustum sit pretium mercium non est regu-
landum semper taliter vt sit cum aliquo lucro pensans
mercium sumptibus, & laboribus, quia fallax est regulā
mercator semper tanti velit suas merces vendere, quando
sibi constant sui labores, & sumptus suarū merciū cum si
quo lucro, sed potius tenetur se conformare preto fori
communiter currenti sive inde sibi pariat lucru, sive plus,
vel minus perdat, quia h̄c est alea sortis & fortunæ mer-
catorum, quod dum negotiantur debent utriusque sorti-
cum lucrandi, ira & perdendi se exponere, iuxta tempo-
rum, & circumstantiarum p̄dictarum varietatem. Vnde
fallacissima régula est vt ait Sotus si semper quanto emit
pretio, & quantum periculi, & laboris subiuit, tantum ve-
lit vendere. ¶ Verum tamen animaduertione dignum
heres. ff. ad
l. Faecid. l.
quæreba-
tur. ff. de
furiis. l. si
quis uxor.
§. vls.
admon. 2

admonentes eum ex sua iactura, ut reuocans pragmati-
cam auctius concedat pretium conueniens.

d Metin.

¶ Aduerit autē Cordub. ^a quod & admonuit Metina *instr. cōfis.*
quod etiā si per pragmaticā pretiū p̄taxatum sit mer-
cium, si tales merces in cōmuni foro cōmuniter minori
pretio, quā taxa pragmaticae cōcessit veneūt maiori tunc
pretio, id est pretio pragmaticę vēdi nō possunt. ¶ Quod
irregulariter hoc obseruatū æquum sit postea discutie-
mus interim sic teneamus: cum illis, quia id est tutum, &
verum esse apparet. ¶ Igitur nullo supradictorū obstā-
tūtū regula communis, quod ad taxandum pretium iū-
sum per extimationem prudentum virorum, non debet
haberi respectus ad semper concedēdum mercatori om-
ni aliquid lucri sed ad prædictas circumstantias est conii-
ciendus arbitrantium oculus.

(His suppositis statuitur conclusio prima resolutua
questionis, nullis cuiusvis status personis siue sint mer-
catores ex officio, siue non, licitum est, eō quod vendant
ad creditum plus accipere: quā sit iustum pretium, quod
valent merces numerata pecunia venditæ tempore tra-
ditionis earum vel assignationis de præsenti, id est dictu-
mūta est res quæ valet centū pretio præsenti, si quia vē-
ditur ad creditū pro centū & s. amplius venundetur. Hęc
conclusio est S. Thom. ^b est D. Anton. Angeli, Sylvestri,
Conradi, Metinæ, Nauar. ^c est Sotii, ^d est Curdubæ, ^e est
communis. Et probatur, quia tales non possunt recipere
maius pretium ad creditum, quam si de præsenti vende-
tur. Primo, quia merx siue numeretur statim eius pretiū,
vive in futurum expectetur, non ideò sit maioris valoris,

^f Nauar.
cito quia venditur ad creditum non potest augeri eius
pretium, sed est vendenda pretio: quo valet de præsenti,

& non pretio, & extimatione mercatorum, qui propter
corum cupiditatis insatiabilitatem, aliter merces taxant
dum vendunt ad creditum.

Secondū patet, quia nec etiam ad confugium lucri
cessant hic queunt accurrere, quia re vera, eo quod ad
creditū vēdunt nō cessat eis lucrum, tū quia parati sunt
rendere etiam ad creditum prout commodius possunt,
& quia non inueniunt tot emptores de præsenti soluen-
tes: ideo vendunt ad creditum. Vnde iste qui emitt ad

e D. Tho.

f Caiet.

g opusc. 67.

h 23. q.

i 77. art. 1.

j 9. 78.

l art. 2.

m 242.

n g. sotus de

o iust. & in-

p re, lib. 6. q.

q 4. art. 1. ad

r 4.

creditū non est causa quod venditor impediatur à loca-

re. ¶ Sed neque ratione expensarū, aut periculorū in re-
cuperādo pretiū pōt mercator pluris vendere ad creditū,
quia ista non sunt ordinaria, & quamvis ista pericula in-
fent ordinaria, infra dicendū est à nobis, quod ratiō
periculi recuperādi nō potest plus exigī, quia si est pericu-
lū, caueat sibi vēdītor, vel nō vendendo sic ad creditū, vel
exposcendo fideiūs forū solutionis fideles. ¶ Itē efficacis
simē pater cōclusio, quia nulla lex, vel Res publica bene-
instituta perscripsit aliud maius pretiū pro mercibus vē-
ditis ad creditum, quam pro vēdībus de præsentī nu-
merata pecunia, ergo signum est evidens id non licet.

h. Hostien. ¶ Secunda conclusio nec etiam licet vendere aliquid
summa de dilata solutione in aliud tēpus, pretio maximo, quo valo-
vſur. §. an bit vſque ad illud tempus. Hēc est Host. h. est Nauar. Et
aliquo.

i. Nauar. patet, quia ratione dilationis tēporis aliquid plus pre-
Sum. Lat. perer, si sic conueniret quod est vſura. ¶ Sed admonetū
cap. 17. mū. Nauar. non esse vſurariū pactū cōuenire, vt sibi solutus
243. &c. pretiū mediū minimi pretij, & maximū quo ab emptione
in ciuitate tēpore, vſq; ad tēpus in quod ille seruatur erat, valeret
de vſuris. merces sive earū pretiū cōsideretur, sive de cōsideretur, q; se-
seruatur erat, & quia eō quali alegē se exponit, & nō in tunc.

¶ Tertia cōclusio, quæ est Met. in sua instructione fol.
133. regulariter mercatores huius tēporis volunt excusat
sūos contractus vſurarios sub titulo lucri cessantis p̄t-
tes pro pecunia mutuata. 6. vel octo pro centū causantur,
quod si talem pecuniam non mutuarent, cum ea nego-
tiando suam substantiam augerent. Sed hac corū exce-
satio nō est admittēda à confessoriis secundum Men-
nā. Primō, quia alia pecunia remanere solet apud eos, qui
possint negotiari. ¶ Secundō, quia hanc pecuniam, quam
mutuant: forte non exponerent negotiatiōni: sed eā pro-
fūstentādā familia, vel in alios vſus distraherent. Et quia
non semper est sibi in promptu negotiatio, aut lucrum ut
ipſi imaginātur. ¶ Quartō, quia huius m̄pdi negotiatoris
nunquam suam pecuniam mutuarent, nisi causa luci ex
ea reportandi, & quia alibi tam certa spes ex ea non af-
fulget lucti, ideo malunt eam pro interēsē mutuare.

¶ Verum est inquit Metina quod si in procinctū para-
tam haberet mercator pecuniam ad eam insanendū ha-
bitum

in mercibus ex quibus iudicio expertorū erat lucru relatus non esset usura, si ab amico eam mutuo petente lucru cessans exigeret. Ceterum quod nos in hac teria conclusione docemus est quod huiusmodi excusatio lucri cessantis regulariter, & de ordinario non est admittenda in mercatoribus mutuantibus.

Quarta conclusio, non obstante quod prima cōclusio responsum ad quæstionem est verissima, scilicet quod ratione lucri cessantis, non licet pluris vendere ad creditum, quam ad numeratum tamen in hoc casu particulari, sicut cum iam mercator aliquis re vera paratus erat vēdere merces in magna copia ementi eas pecunia numerata quam solutionis pecunia iam pro certo destinarat ad mendī frugiferas merces, ex quo probabiliter lucru sperabat si ad instātiām amici, ut ei benefaciat desistit ab hoc contractū, ut ei tales merces ad creditum vendat, licet potest cum tali amico de hoc lucro cessante pacisci, huc oīt Nauarri, & Fratris Iosephi in suis floribus: dum non ferat totum lucrum, quia poterat forte impediri, & propter rationes superius prætractas, & pater quia hic vere cessat lucru verisimile & probabile: cuius cessationis causa sola venditio ad creditum.

Altas in aliis casibus monstruosum est inquit Mercator in libro de cōtractibus indulgere mercatoribus ut ratione lucri cessantis maiori pretio vendant ad creditum quam ad numeratum.

Nūc supereft dissoluere argumēta supra posita. ¶ Ad primum igitur argumentum negatur consuetudinē, quæ inolent inter mercatores excusare posse contractū usatum: qualis est vendere pluris ad creditum, quam ad numeratum, quia usura est intrinsece mala, sicut neque consuetudo fornicandi inualescens fornicationem possit facere licitam cum sit intrinsece mala.

Ad secundum iam propter rationes allatas dicimus quod ratione lucri cessantis non potest ad creditum vēdens plus recipere, quia re vera non cessat sibi lucrum: licet forte possit cessare: si illud pretium acciperet de praesenti, quo alias pararet negotiarj; si illud ad preces perentis mutuaret.

Quare respondetur ad confirmationem tertij argu-

B 5 mēnti,

menti, quod non est ratio eadem, de pretium iam regptum mutuante, & de differente vel concedente dilatnem solutionis pretij.

Ad tertium argumentum dicitur quod neque etiam moroso debitore potest peti lucrum quando ratio loci cessantis cessaret, scilicet quia cum tali pecunia creditor non erat negotiatorus. Sic quia hic cessat ratio lucri celsantis propter rationes allegatas, ideo non potest illud lucrum ad creditum vendens exigere.

¶ Ad ultimum dicimus, quod copia mercatorū voluntātē emere ad creditum, quia statim non habent pecuniam ad soluendum non auget de per se pretium mercium: sed copia mercatorum ementium pecunia numerata: hæc est quæ auget pretium mercium, quia arguit copiam pecuniae præsentem.

Qd. 2. ¶ Deinde de rebus sub hæstionē positis, quæ vendi exponuntur, ibi en almoneda, an quia ibi vendatur ad creditum possint pluris vendi, præsertim si sint pupillorum, forsitan dubitabit aliquis, sed hic nulla est dubitatio, quia pupilli, & minores in hoc nequeunt esse melioris conditionis aut priuilegiati, quia esset v̄sura quam en pro pauperibus exercere illicitum est.

¶ Quod si rogiter quis quale erit pretium iustum, res numerata pecunia, sub hæstionē vel sub auctione vendi poterit. Respondetur quod tale ibi pretium dicitur iustum, quod neque iustitia vel lex civilis reprobatur, est quod non excedit dimidium iusti pretij, neque ab eo deficit, itaque si possessio extra sub hæstionē veditur, 100. si ibi sub hæstionē veditur, iuste poterit ibi vedi pro 50, usque ad 150. tam ad numeratum, quā ad creditum. Idem de possessionibus locatis sub auctione, quod si excedit medietatem iusti pretij venditor vel locator sub hæstionē vēdens, vel locans etiā ad numeratum, excessus restituendus est. Idem de empore si citramedietatem iusti pretij ibi ad numeratum, vel creditum sus sum. emerit, ita Corduba q. prædicta. 84. & Mercatus iste a contra que excessus est restituendus à tute minorum si mino. Et b. lib. 2. res, quorum possessiones vendebantur illum excessum cap. 12. fol. perceperunt: sed restituendus non est: nisi tutor sit cenus 64. de tali excessu, & tunc si certus sit cum autoritate restit.

as est restituendus, ne si aliter faciat, tutor de suis propriis bonis cogatur minoribus resarcire restitutū. Quod aliter nequeat sine incommodo suo emtori lēso satisfacere illum admonitum esse curet, ut coram iudice petuād in quo lēsum se esse nouit ex emptione rerum pupillorum. Quamuis etiā tutor possit vbi fuit excessus preventiā meoictatē ex parte pupillorum in aliquibus rebus eorum, ibi venditis sub hastatione: si in aliis ibi vediūdem emtor citra medietatem minoris pretij emendā, dannificauit minores, facere recompensationem aliquam hinc inde æquivalentiam faciendo inter minores, & emtorem.

(De questione ardua, scilicet quomodo sint taxāda pretia merciorum que regulariter non inueniunt pretium de presenti, & de aliquibus contractibus contingentibus in nova Hispania in iudicio mercionio cocci grana nuncupati.

C A P. LXIII.

Potro & hic quæstio illa ardua, & à multis præsertim Qd. I.

In nova Hispania controversa obuiat, quomodo sint taxanda pretia earum mercium quæ non inueniunt pretium de presenti, cuiusmodi sunt merces quæ venduntur in magna copia, coniunctim tempore aduentus classis in nova Hispania: cuius quæstionis meminit Mercatus in libro de cōtractibus, quam quia sub breuitate paramus tpedie pro more nostro, has statuimus conclusiones.

Quarum prima conclusio sit, in terra fere Hispania bene potest regulari pretiū ad creditum per pretium de presenti, & ita mercatores etiam vendentes in magna copia, ad creditum merces nō possunt eas venales expondere ad creditum, nisi pro pretio innenibili de presente. Hec conclusio est Mercati in de contractibus, cuius ratione afferit hāc quia mercatores in Hispania licet exposuant merces in magna copia vēndendas ad creditū, vendit tamen eas merces prætaxando quālibet speciem eorum seorsum pretio quo de presenti veneant, quia tale pretiū de presenti reperitur communiter. Ergo tales vēndentes in Hispania etiam magna copia non possunt prætermitti.